

"YAXIN ZAMANDA İRİ NEFT HASILATÇILARI MƏCBUR OLUB BƏZİ NEFT YATAQLARINI KONSERVASIYA ETMƏYƏ BAŞLAYACAQ"

2020-ci il aprelin 22-də sputnik.az saytı əsasən Xəzər universitetinin professoru, neft-qaz mütəxəssisi professor Fuat Rəsulovun müsahibəsinə əsaslanan analitik yazı dərc etmişdir. Yazını oxucularımıza təqdim edirik.

ABŞ-ın "Light" markalı neftinin qiyməti dünən tarixdə ilk dəfə olaraq, mənfi qiymətə enib. Aprelin 9-da "OPEC+"ın iclası keçirilsə də, gəzlənənlərin əksinə olaraq neftin qiyməti aşağı düşməyə başlayıb. Sputnik Azərbaycanın məlumatına görə, ABŞ Prezidenti Donald Tramp neftin qiymətinə münasibət bildirərək deyib ki, neftin hazırkı qiyməti "çox maraqlı"dır: "Bu qiymət ABŞ-ın "qara qızı" ehtiyatlarını tamamilə doldurmağa imkan verəcək. Biz neftin rekord dərəcədə aşağı qiymətlərinə əsaslanaraq, milli ehtiyatlarımızı, strateji rezervlərimizi doldururuq və ehtiyatlarımıza 75 milyon barel qədər əlavə etməyə ümid edirik. Və bu, uzun müddət ərzində ilk dəfə baş verəcək".

Qeyd edək ki, "Brent" markalı xam neftin qiyməti də 2002-ci ildən bəri minimum səviyyəyə enib. Neftin qiyməti cari ilin əvvəlində 70 dollar/barel, martın əvvəlində isə 50 dollar/bareldən çox olub.

Bas, dünya neft bazarında nə baş verir və proseslər necə olacaq?

Xəzər Universitetinin professoru Fuat Rəsulov məsələni Sputnik Azərbaycan-a şərh edib. O bildirib ki, koronavirus pandemiyası ilə əlaqədar tətbiq edilən karantin rejimlərinə görə neftə tələbat azalıb və dünyada rezervuarlar dolub: "Yaxın zamanda iri neft hasilatçıları məcbur olub, bəzi neft yataqlarını konservasiya (dondurmaq) etməyə başlayacaq. Səudiyyə Ərəbistanı nefti gəmilərə dolduraraq dənizdə saxlayır. Hasilatçılar məcburdurlar ki, hasilatı kəskin şəkildə azaltsınlar. Hasilatçılar anbarların və alıcıların yoxluğu səbəbindən öz yataqlarını dondurmağa məcburdur. Hasil olunan neftin 70-75 faizi yanacaq əsrf olur. Amma bu gün koronavirus pandemiyası səbəbindən təyyarələr uçmur, qatarlar işləmir, gəmilər üzür, avtomobilərdən istifadə edənlər azalıb".

"Ən azı yarım il neftin qiymətləri 30 dollardan aşağı olacaq", - deyir, professor vurğulayıb. O bildirib ki, Azərbaycanda hasil olunan neftin həcmi Səudiyyə Ərəbistanına, Rusiyaya, ABŞ-a və Meksikaya görə çox azdır: "Neftimiz qismən ölkədə emal olunur. Satışa gedən neft isə Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəməri ilə gedir və oradakı terminallarda yığılır. Azərbaycan hasilatı azaltmaq üçün öhdəlik götürüb. Transmilli şirkətlər də məcbur qalıb, öz hasilatlarını azaltmağa başlayıb. Qiymətlər aşağı düşəndə neft hasilatının həcmi azaltmaq lazımdır. Amma bu gün dünyada həm neft hasilatının həcmi azalıb, həm də neftin qiymətləri aşağı düşür. Bizim xoşbəxtliyimiz ondadır ki, son illər Azərbaycan neftindən asılılığı azaltmaq, iqtisadiyyatı şaxələndirməsi üçün çox böyük səylər göstərir".

Qazın qiymətinə də toxunan professor bildirib ki, əvvəllər neftin qiymətini qazın qiyməti ilə uyğunlaşdırmuşdular: "Yəni neftin qiyməti qalxanda qazın da qiyməti qalxırdı. Neftin qiyməti düşəndə isə qazın da qiyməti düşürdü. Hazırda belə asılılıq yoxdur, çünki bu gün qaza tələbat kifayət qədər yüksəkdir. Təbii qazdan elektrik enerjisinin istehsa-

lında, mütəxəssislərdə, evlərdə və s. istifadə edilir, yəni hələ ki, bazar var. Həmişə yayda qaza tələbat bir az aşağı düşür. Amma buna baxmayaraq, qazın qiyməti ucuzlaşmayacaq, mövcud səviyyələrdə qalacaq".

Onu da bildirək ki, aprelin 12-də OPEC və qeyri-OPEC ölkələri nazirlərinin videokonfrans formatında keçirilən X iclasında gündəlik neft hasilatının azaldılması ilə bağlı "Əməkdaşlıq Bəyannaməsi"ni təsdiqlənib. "Əməkdaşlıq Bəyannaməsi"ne edilmiş düzəlişə əsasən "OPEC plus" ölkələri üzrə gündəlik neft istehsalı ilə bağlı kvotalar may-iyun aylarında 9,7 mln. barel, iyulun 1-dən ilin sonuna kimi 7,7 mln. barel və 2021-ci ilin yanvarından 2022-ci ilin aprelində isə 5,8 mln barel həcmində qərarlaşıb. Azərbaycan üzərinə götürüldüyü öhdəlikləri may ayından etibarən yerinə yetirməklə neft bazarının balanslaşdırılması prosesinə töhfəsini davam etdirəcək.

Xatırladaq ki, bundan öncə Beynəlxalq Enerji Agentliyinin icraçı direktoru Fatih Birol deyib ki, neft bazarı 100 ildir yaşamadığı şoku yaşayır: "İlk dəfədir neft tələbatı inanılmaz dərəcədə azalıb. İstehsal isə çox sürətlə artır. Böyük həcmdə istifadə edilməmiş neft var və bu, qiymətə çox böyük təzyiq göstərir. Dünya neft sənayesinin dağılmaq təhlükəsi ilə üzlgəməsi global iqtisadiyyatdakı olduqca narahat tendensiyaya daha çox təsir edir. "OPEC+" üzrə hasilat sətəkada 10 milyon barel azalsa belə, bu, problemi həll etməyəcək".

Kalid Məmmədov

Sputnik Azərbaycan

<https://sputnik.az/economy/20200422/423724220/nefti-n-qiymeti-ne-vaxta-kimi-ashagi-qalacaq.html>